

Slechthorend is het nieuwe doof

Taal- en spraakstoornissen [7]: doofheid

Doofheid is van alle tijden, maar de perspectieven voor dove kinderen zijn zelden zo ingrijpend veranderd als pakweg de laatste twintig jaar. Verbeterd, waarschijnlijk – maar er dreigt ook iets verloren te gaan.

Gaston Dorren

Doofheid is een lastig onderwerp in een serie over taal- en spraakstoornissen. Een taalstoornis is het sowieso niet: als dove kinderen opgroeien in een omgeving waar een gebarentaal wordt gebruikt, leren ze die net zo makkelijk als horende kinderen een gesproken taal leren. En het vooroordeel dat gebarentalen minder rijk, minder subtiel, kortom op de een of andere manier minderwaardig zouden zijn, is al lang geleden weerlegd.

Een spraakstoornis dan? Niet in de zin dat doven moeite zouden hebben hun taal vloeiend en duidelijk te produceren – tenminste, zolang dat gebarentaal is. Maar natuurlijk wél als het om ‘spreken’ in letterlijke zin gaat: taal produceren met de stem. En dat is wel hoe de meeste mensen het doen. Waren doven een volk, met een eigen land, waar uit allemaal dove ouders alleen maar dove kinderen geboren zouden worden, dan zouden ze geen spraakprobleem hebben, of hoogstens in hun contacten met het buitenland. Maar aangezien doofheid slechts in beperkte mate erfe-

lijk is, behoort dit extreme scenario zelfs theoretisch niet tot de mogelijkheden. En dus leeft een dove minderheid te midden van een horende meerderheid, en hebben ze wel degelijk een spraakprobleem. Bovendien hebben ze, in mindere mate, een lees- en schrijfprobleem, want een schrijftaal leren is lastiger als je de bijbehorende spreektaal niet goed kent.

■ MILAAN

Hoe je die problemen aanpakt, daar is in de loop van de tijd verschillend over gedacht. Is het beter om doven eerst een gebarentaal te laten leren en dan pas een gesproken taal? Of moeten ze meteen leren praten, zonder de ‘gebarrenomweg’? (Een derde logische mogelijkheid, namelijk dat iedere horende een gebarentaal leert, is niet zo vreemd als ze lijkt: in sommige kleine gemeenschappen waar erfelijke doofheid veel voorkomt, is dat precies wat de meeste horenden inderdaad doen. In grotere samenlevingen is deze oplossing nooit geprobeerd.)